

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

De S. Petro Martyre Hispali In Hispania Bætica Sylloge Sanctus parum
notus: gesta ejus incerta: cultus sacer.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

DE S. PETRO MARTYRE

HISPALI IN HISPANIA BÆTICA

SYLLOGE

Sanctus parum notus : gesta ejus incerta : cultus sacer.

SEculo IN-
CERTO.
S. Petri pri-
mus, sed
paucis,

Hispali, quæ Hispaniæ Bæticæ civitas archi-
episcopalis est, passum pro fide S. Petrum
martyrem Usuardus e martyrologis primus
ad diem VIII Octobris in Martyrologium suum
paucis his verbis intulit : Item civitate Hispali
S. Petri martyris : Usuardum secuti sunt Mau-
rolycus, Galesinius, Molanus, et Martyrologium
Romanum hodiernum, iisdem fere, quibus Usa-
ardus, verbis usi; nihil rei hujus verbis aut ad-
dentes, aut detrahentes : Martyrologii Romani
verba sunt : Hispali in Hispania S. Petri marty-
ris. Usuardi quoque verbis usus ante fuerat
Bellinus; sed pro Petri vitiose scripserat Pate-
ris, quem errorem, qui hunc secuti sunt, Mar-
tyrologi recte sustulerunt. Usuardi fere etiam
verba adhibet auctor Florarii nostri Sanctorum
Ms., qui anno 1486 scripsit : hi itaque nihil
proprus, quod de S. Petro lectorem edocerent,
præter pauca illa Usuardi, habuisse videntur.
Et vero plura de S. Petro reperire, quæ quidem
certa sint, probatisque testimoniis suffulta, omni-
no difficile est. Si enim ceteros martyrologos
antiquos consulueris, nescio, num inter illos re-
periturus sis ullum, qui S. Petri mentionem faciat.
Ad historicos Hispanos te conferes? Frustra
quoque id feceris : altum ubique apud illos de
S. Petro silentium : aut, si quam de hoc apud
illos mentionem inveneris, jejuna admodum
erit, nec aliunde, quam a scriptoribus admo-
dum recentibus profecta, quorum aliquot a Ta-
mayo in Annotatis in diem VIII Octobris recen-
sitos vide.

2 Usuardi itaque potissimum est, si Sancti
hujus Martyris memoria non omnino interierit :
at quæret aliquis, qui is ipsi Usuardo innotue-
rit? Vastata a Mauris Valentia, spes suborta
erat S. Germani in Francia monachis fore, ut
S. Vincentii martyris et levitæ exuvias possent
acquirere. Projecti in Hispaniam ea de causa
ex illis duo, Usuardus et Odilardus, cum S. Vin-
centii exuvias inde avectas esse, intellexissent,
nec earum oblinendarum spes esset, ne vacui in
Galliam redirent, SS. Georgii et Aurelii, Cor-
dubæ tum recens martyrio affectorum, reliquias
sibi comparare studuerunt, et re ipsa, voti sui
facti compotes, in Galliam delulerunt anno 858,
ut tom 6 Julii pag. 459 et seqq. videre est. Vero-
simile itaque est, Usuardum, cum in Hispania
moraretur, tum S. Petri, tum aliorum San-
ctorum Hispanorum hausisse notitiam, ac dein
circa annum 875 iisdem suum ditasse Mar-
tyrologium : hoc fonte fluxisse S. Petri annuntia-
tionem Usuardinam suspicatus est Sollerius
in Usuardo in Petri Martyris annuntiationem
hæc observans : Petrum Hispalensem martyrem
extra Usuardum nusquam invenio : liceat igitur
suspiciari, eum esse de illorum numero, quos

ex Hispania in Franciam noster contulit, quemad-
modum alibi sepe supponendum fuit, nempe cum
alius fons non suppeteret, ex quo ipsum hausisse
conjectaremur. Et vero nihil antiquius Usuardi
de Petro testimonio inveniri, fassus etiam nu-
per est Henricus Florez tom. 9 Hispaniæ sa-
cræ pag. 301.

3 Cum itaque ab Usuardo tantum Petrus pri-
mum memoratus invenitur, nec is plura de il-
lo, quam nomen, martyrium, et forte palæstram
litteris consignavit, mirum non est, vel jejune
admodum de illo recentiores agere, vel multum
discrepare inter sese, dum plura de illo, quam
quæ e probatæ fidei monumentis hausere, pro-
dere volunt. Hinc alii ex illis, seculo Christi
primo; alii, secundo sub Trajano; alii, sub
Maximiano et Diocletiano S. Petrum martyrium
subiisse, suspicantur. Florez citatus post Mau-
rorum in Hispaniam adventum id contigisse,
conjectari posse ait, quod ab Usuardo primum Pe-
trus memoratus invenitur : verum cur non po-
tuerit seculo nono Usuardus Petri, licet diu ante
passi, nec forte a scriptoribus ipso antiquioribus
memorati, in Hispania sibi aliunde comparare
notitiam, ac dein ejusdem in Martyrologio suo
mentionem facere? Incerta igitur sunt hæc
omnia : quare seculo pariter incerto illius ego
martyrium supra illigandum putavi. Magis inter
scriptores Hispanos, qui de Petro agunt, de ejus
patria convenit, quam Hispalim fuisse arbitran-
tur : non alia, opinor, de causa, quam quod illic
martyr occubuerit : at, licet non constet, alibi,
quam Hispali natum fuisse Petrum martyrem, ex
ejus tamen ibidem peracto martyrio non certo
evincitur, eundem illi nativitatæ necisque locum
obtigisse.

4 Ceteris plura Tamayus audeat : is S. Petrum
non modo Hispali natum scribit et origine Hi-
spanum, sed addit etiam, parentibus ethnicis na-
tum fuisse : sub Trajano in Dacia meruisse :
Romam dein reversum et inter emeritos milites
relatum, in patriam rediisse anno 105, quo Tra-
janus quintum consul processit, Nomen dein illic
Christo dedisse, ac annis aliquot post capite pro
Christi fide minutum, interiisse, nempe sub an-
num 110. Trajanus, ut vult Pagius in Criticis,
quinto consul fuit anno 103 et de Dacia anno se-
quenti triumphavit. Verum ea de re litem Ta-
mayo ne moveamus : audiamus potius, unde ista
didicerit. Ex Aulo Halo, inquit, cujus de S. Pe-
tro carmen hujusmodi est :

Hispalis, o quantos numeras pro Nomine *
passos
Martyres heu Christi, quos veneraris ad-
hue.
Tunc dedit artus sacros pro Numine Petrus,
Ille tuus civis, quem tuus ardet amor.

Iste

hinc varia,
quæ de ejus
patria.

E

F
militia, mar-
tyri adjun-
ctis.* lege : Nu-
mine

AUCTOR
J. B.

Iste peregrinas Trajani sæpe phalanges
Insequitur miles. Dacia castra means.
Emeritus patriam repedavit consule quinto,
Qua Christi nomen suscepit urbis honos.
Militat in fide, qui pro caesaris omne bella
Sustinuit valens, donec amare capit.
Tandem mucronis canum sub cuspide caput
Principis Hispani obtulit haustus amor.

praeteru
narrantur,
falsa sunt
aut incerta :

5 Verum quid de Tamayo citatisque passim ab
eo monumentis Nicolaus Antonius Bibliothecæ
veteris Hispanæ lib. 7 de scriptoribus XI ac XII
seculorum cap. 7 num. 115 sentiat, accipe : Sed
et quo magis adhuc premitur, inquit, viri (Tamayi
scilicet) existimatio, quamplura ipse conditurae
suae, et aliorum recentiorum pro veteribus antiqui-
tatisque sigillo notatis monumentis venditavit;
qualia sunt fere omnia epigrammata illa Juliani
Toletani, Cypriani Cordubensis, et anonymorum
aliorum titulis inscripta, ac per totum Opus (Mar-
tyrologium Hispanicum Tamayi intelligit) ubi
tamen fictiones Dextri et contubernaliū aliis
fictionibus corroborari expediens visum, non in
veris et certis confirmandis (quod mire arguit
stupidam hominis securitatem) sparsa. Accedunt
his Breviariorum et Legendariorum, ut appel-
lant, veterum exhibitio frequens, non in claris,
et quæ sua veræ historię luce splendent; sed in
difficillimis et apocryphis, seu verius falsis, quæ,
nisi falsis etiam fulcirentur substructionibus « per-
» lucente jam » (quod Juvenalis ait) ruina « cito
» casura erant. » De Joanne Tamayo id breviter,
ne partem hanc omitteremus litandi vero, et quod
commissum fuit in Auli Ali libello facinus, hoc
præjudicio facilius persuadendi. Fidem itaque
laudatum a Tamayo Auli Hali epigramma,
atque adeo nec exhibita a Tamayo S. Petri
martyris Acta, illi superstructa, non meren-
tur.

constat ta-
men de sa-
cro ejus

6 Porro Tamayus citatus et Antonius Quin-
tanaduennas de SS. Hispanensibus pag. 63 scri-
bunt, S. Petri corpus Hispani in agro S. Justæ
sepulchrum credi; cujus rei fides penes illos esto.
Quod vero ad S. Petri cultum sacrum attinet, ait
Tamayus, relatum olim fuisse ejus Officium in
antiqua Breviaria Eborensis, Hispanense, Zamo-
rense, Palentinum, et Tudense; quod mihi qui-
dem suspectum est, tum ob ea, quæ de Tamayo
ex Nicolao Antonio mox recitavi; tum quod
Florez, supra num. 2 citatus, dicat, S. Petri
martyris Officium in nullo sese Breviario repe-
risse: Eborensis tamen Breviarium Baronius in
Annotatis ad hunc diem his verbis laudat: [Pe-

tri] Usuardo de eodem. Vaseus in Chron. ex B
Breuiar. Eborensi, et Flos Sanct. Hispan. Nescio
tamen, num hic Vaseus a Baronio recte lau-
detur. Vasæi ad annum 306 verba sunt: Hispani
S. Carpophorus et Abundius, S. Petrus, S. Floren-
tinus, S. Justa et Rufina virgines, partim sub
ipso Daciano, partim sub Diogeniano, Daciani
legato. Corpus B. Justæ ex altissimo puteo, in
quem projectum erat, et ossa B. Rufinæ, cujus
corpus in amphitheatro combustum fuerat, a
venerabili Sabino episcopo in cœmeterio suburbii
Hispalensis sepulta fuerunt. Quibus subdit: Ex
Breuiario Eborensi. In Breviario Eborensi an-
ni 1548 (scripsit Vasæus anno 1551) quæ
de S. Justa et Rufina Vasæus refert, legun-
tur quidem, sed de Petro ne verbum quidem
inveni: ut adeo verba illa Vasæi, uti observat
etiam Florez, de SS. Justa et Rufina prolata,
ad Petrum martyrem male Baronius extendisse
videatur.

7 Æque minus, inquit Florez, in Petri Ruit
Calendario perpetuo Sanctorum diocesis Hispan-
lensis, anno 1578 typis edito, S. Petri Martyris
nomen legitur, quam in Breviariis antiquis Hi-
spanis: Galesinius tamen, ejusdem temporis
scriptor, in Annotatis ad diem VIII Octobris
Calendarium aliquod Hispanense laudavit, ex
quo, uti et ex Usuardo, S. Petri nomen in suum
Martyrologium intulit: ut sit, absque idonea
causa S. Petrum martyrem, et omni cultu sacro
carentem, Martyrologio suo ab Usuardo inser-
tum fuisse, non autumo; et, si forte ejusdem
apud Hispanenses cultus intermissus aut tenuis
admodum fuerit, equidem seculo XVII ad annum
24 propecto, capituli Hispanensis jussu, sede, Pe-
tri de Castro Hispanensis archiepiscopi obitu, ut
aiunt, vacante, restitutus fuit, ex quo tempore
Officium S. Petri die VIII Octobris ritu duplici
secundæ classis per diocesis Hispanensem reci-
tari, præceptum fuit, ut Tamayus et Quintana-
duennas scribunt: at, quia pauca de S. Petro
martyre certo nota habebantur, visum est Capitu-
lo lectiones de communi unius martyris reci-
tandas præscribere, uti et Missam lætabor cum
Credo, ut ex Ordine recitandi ac celebrandi in
ecclesia metropolitana Hispanensi anni 1656 in-
telligo. Idem in Officiis Propriis Sanctorum pa-
triarchalis ecclesiæ Hispanensis et diocesis, a sa-
cra rituum Congregatione Sixti V jussu recogni-
tis et approbatis, auctoritate Apostolica confir-
matis, et cura operaque Roderici Cardinalis de
Castro archiepiscopi Hispanensis, anno 1751 His-
pali in lucem editis, videre est.

